

**Claudia
de Breij**

**Lang
leve ons**

**Wie willen we
eigenlijk zijn?**

Uitgeverij Pluim
Amsterdam/Antwerpen

Inhoud

Snap jij het soms ook allemaal niet meer?	9
DAN IS DIT BOEK VOOR JOU!	
Werkschuw tuig	13
Waarom betaal ik nog belasting (als Nike het ook niet doet)?	16
Tegengif	23
De waarheid is geen kroket	26
Mag je dan helemaal niks meer zeggen in dit land?	31
Laten we de dingen noemen wat ze zijn	38
Burger, politiek, berg, Mohammed	43
Sor(r)y	56
Maar ik ben toch helemaal geen racist?	60
Maar ik ben toch helemaal geen seksist?	67
Pakken ze dan al onze tradities af?	73
Betonrot	76
Waarom moet alles zo nodig anders?	82
Mit brennender Sorge	85
Lieve juf	94
Moet dat allemaal van mijn belastingcenten?	97
Waar doe ik het allemaal voor?	105
Draagvlak in je broekje	109

Zo moeilijk is het niet	116
Wat denkt ze wel niet met die ouwe kop?	119
Is er een integer politicus in de zaal?	124
Beste Mark	129
Dat geloof is toch nergens goed voor?	132
Waarom komen ze allemaal hiernaartoe?	138
Moet ik dan in m'n eentje de hele wereld redden?	141
Als het gratis is, ben jij verkocht	146
Wie zorgt er later nog voor mij?	152
Portret van een provinciaaltje in paniek op de grachtengordel	155
Was will das Weib?	158
Zijn witte mannen ook mensen?	167
Plant een tuin die je nooit zult zien bloeien	168
Was ich noch zu sagen hätte	171

Snap jij het soms ook allemaal niet meer?

DAN IS DIT BOEK VOOR JOU!

Altijd als ik het écht niet meer begrijp – het leven, de liefde, de diepere betekenis van de buikspieren van Daley Blind – ga ik schrijven. De laatste tijd begrijp ik het héél vaak allemaal echt niet meer, dus heb ik veel geschreven.

Dit is een wonderlijke tijd. We zijn in de war, en vragen ons van voetbalkantine tot golfbaan hardop af waar de wereld die we kenden is gebleven. Het regent in alledaagse conversaties retorische pareltjes als: ‘Mag je dan helemaal niks meer zeggen in dit land?’ En: ‘Maar ik ben toch helemaal geen racist?’ Of: ‘Moet dit allemaal van mijn belastingcenten?’ ‘Is dat nou allemaal wel waar wat ze zeggen over het klimaat/#Me-Too/de Russen?’

En hoewel we als retorische vragenstellers soms eerder om een meewarige blik, een aai over de bol en een biertje lijken te bedelen dan om een antwoord, ben ik toch maar eens serieus op zoek gegaan naar dat laatste. Want dit is het moment. Dat moment vóór een kwartje valt wanneer je kop of munt doet. Of nou ja, een euro dan. Kop of munt? Win jij of ik?

Meer mogelijkheden zijn er niet.

Wanneer het muntje in de ruimte zweeft kan het nog alle kanten op. En in die korte tijd, die paar milliseconden tussen hoop en vrees, bevinden wij ons, denk ik. De tijden veranderen. Maar gaan we voor- of achteruit? Als aan de ene kant plechtig 75 jaar ‘Nie wieder’ wordt herdacht, maar aan de andere kant een synagoge wordt aangevallen en het advies ‘draag vooral geen keppeltje in het openbaar’ wordt gegeven, in wat voor tijden leven we dan? In wat voor tijd leven we als aan de ene kant vrouwen voor het eerst hardop zeggen dat ze zich niet langer in hun kont laten knijpen bij het kopieerapparaat, maar aan de andere kant hun recht op abortus wordt afgepakt?

De mooie ideeën waarmee ik ben opgegroeid zijn van na de oorlog, en door de enorme schok die die veroorzaakte heel hoopvol: universele mensenrechten, Verenigde Naties, internationale samenwerking en nooit meer oorlog, dat was het idee. Ik heb heel lang gedacht dat iederéén daarin geloofde. Nu ben ik soms bang dat de oorlogen waarover ik vroeger moest leren geen onderbreking waren van een eeuwigdurende vrede, maar dat het onvoorstelbaar gelukkige tijdvenster waarin ik tot nog toe leefde uniek is.

Nooit oorlog gekend. Nooit honger. Nooit angst – tot nu toe. Soms denk ik dat dit de nadagen van het tweede interbellum zijn. Maar dan zie ik weer uiterst beschaafde mensen, mensen die wel inzien dat we het nou eenmaal met elkaar zullen moeten rooien,

die wél geloven in een betere wereld en hem alleen al daardoor beter maken. Of ik loop door een spuuglelijk lief tuincentrum, of sta langs een voetbalveld vol blote jongens- én meisjesbenen en dan lijkt het weer of de wereld altijd goed is geweest en zal zijn.

Dat muntje zweeft. Ik sta erbij en kijk ernaar. En schrijf er, zoekend naar een manier om de werkelijkheid aan te kunnen, veel over. Soms waan ik me een verslaggever van een paradigmaverschuiving. Het oude telt niet meer. Het nieuwe is nog niet af. En hoeveel invloed heb je er nou als enkeling op: naar welke kant het kwartje valt?

Weinig, vrees ik. Maar alles, iedere grote verandering in de geschiedenis van de mens, elke revolutie, iedere verkiezingswinst, iedere paradigmaverschuiving begint met een gedachte. Eén idee. Dat idee wordt omarmd, wordt groot, wordt geloofd, wordt een wet. Als we met zijn allen de juiste kant op blazen, kan het muntje nog makkelijk de goede kant op vallen, denk ik.

Dit boek is een poging de wind eens zachtjesaan die kant op te doen blazen.

Werkschuw tuig

Halverwege de rails stakte het gordijn. De kinderen moesten naar bed en ik dacht de dag geroutineerd dicht te trekken toen ik werd afgeleid door een totaal onverwacht straatbeeld. Waar vanuit dit raam normaal jakkerende pizzabezorg-E-bikes, wankele studenten en andere fietsforensen te zien waren, stond het nu vol politiewagens. Zes, telde ik er. En een, nee twee, wel drie ME-busjes! De hele straat was afgesloten, agenten met helmen en een plastic beschermruit voor hun gezicht stonden paraat.

‘Wat is dat?’ vroegen de kinderen met een mengeling van angst en het vrolijke vermoeden langer op te kunnen blijven. ‘Dat is denk ik voor de krakers,’ zei ik. In onze straat staat een pand al heel lang leeg. Het verpaupert met de dag meer; een conflict tussen de projectontwikkelaar en de buurtbewoners over de bestemming maakt dat het voor de eigenaar kennelijk het voordeligst is het vooralsnog leeg te laten. Nu zitten er dus krakers in en ze lopen, lees ik op mijn telefoon, met zwarte hoodies en witte maskers over het dak. ‘Dat mag toch niet?’ vraagt de jongste. ‘Nee,’ zeg

ik, ‘eigenlijk niet. Maar omdat je geld hebt iets maar gewoon kopen en het leeg laten staan tot je je zin krijgt terwijl heel veel mensen een huis nodig hebben, is ook niet zo netjes.’

Of projectontwikkelaars of krakers de slechteriken zijn, heb ik verder maar in het midden gelaten – opvoeden is ook af en toe een witregel laten vallen.

Ik kuste de kinderen goeienacht en ging buiten kijken – ze wilden morgenochtend horen hoe het was afgelopen. Busjes, politiewagens, afzettingen, rood-witlint. De Albert Heijn was dicht, alles lag stil. De sfeer onder ons, de toeschouwers, was lacherig, gemoeidelijk en een beetje opgewonden. Rellen! Hier? Niks voor onze buurt.

Een agressieve politiehond blafte zich schor, getraind om te intimideren. De krakers schreeuwden door hun megafoons vanaf het dak de aandoenlijk keurige leuze: ‘Krakers gaan door!’ Een jongen naast me, niet veel ouder dan mijn kinderen die al lekker in bed lagen, riep ze na. ‘Krakers gaan door, haha!’ Hij duwde het voorwiel van zijn fiets onder het rood-witlint door, dronken van de sfeer van burgerlijke ongehoorzaamheid in onze brave buurt. Een frêle agente zei: ‘Zet je fiets eens terug’, en de jongen deed het blozend.

Een man in een heel duur overhemd naast me was niet onverdeeld enthousiast over de pandjesbaas, zei hij, noch van huis uit kraak-minded, maar dit vond hij toch wel mooi. Er moest iets gebeuren. Ons ver-

haal had geen goeierik en slechterik.

Toen kwam het meisje dat vandaag chefdienst had bij de Albert Heijn naar buiten. ‘We kunnen het toch niet meer verkopen,’ zei ze, en ze deelde manden vol broden uit aan de buurt. Wij namen het gretig aan. Politieagenten en krakers hielden zich afzijdig, maar ook zij mochten pakken. ‘We gooien het anders toch weg!’ zong onze supermarktmanager over het gegrom van de kettingzaag waarmee de politie het pand forceerde. Een voor een droegen ze de krakers, haast behoedzaam, het pand uit.

De volgende ochtend had ik mijn kinderen vers volkoren én een goed verhaal te bieden. Het meisje dat brood uitdeelde was de heldin. Zij was de goeierik, besloten we. Van de anderen wisten we het niet precies. ‘Maar mag je dan kraken?’ vroegen de kinderen. ‘Nee,’ zei ik. ‘Kraken mag niet. Maar het kan toch goed zijn. Zo’n huis leeg laten staan mag wel, maar het is eigenlijk niet goed. Wat goed is, mag soms niet en wat niet goed is, mag soms wel. En dat, jongens, dat is waar de moraal begint,’ oreerde ik. ‘Ja hoor,’ antwoordden ze afwezig, verloren in hun scherm met een game waarin zij de goeieriken waren.